

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudkyň Lenky Krupičkové a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **O. H.**, zast. Mgr. Jiřím Douskem, advokátem se sídlem 8. března 21/13, Liberec 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 1. 2024, čj. OAM-19219-9/ZR-2023, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 11. 3. 2024, čj. 58 Az 2/2024-17,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 11. 3. 2024, čj. 58 Az 2/2024-17, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud se v této věci zabýval z moci úřední vadou řízení před krajským soudem, který nedal účastníkům řízení možnost vyjádřit se ke dni určujícímu počátek běhu lhůty pro podání žaloby, který uvedl žalobce, a bez dalšího žalobu odmítl pro opožděnost.

I. Vymezení věci

[2] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím žalobci odňal oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem dočasné ochrany podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace.

[3] Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu, kterou Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci v záhlaví uvedeným usnesením odmítl jako opožděnou. Uvedl, že rozhodnutí žalovaného bylo žalobci doručeno fikcí dne 2. 2. 2024 ve smyslu § 15a odst. 2

zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Následujícího dne tak začala běžet patnáctidenní lhůta pro podání žaloby a její poslední den připadl na 19. 2. 2024. Pokud tedy žalobce podal žalobu až 4. 3. 2024, byla tato zjevně opožděná.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti usnesení krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Nesouhlasil se závěrem krajského soudu, že lhůta pro podání žaloby počala plynout 2. 2. 2024. Výzva k převzetí rozhodnutí o odnětí dočasné ochrany byla dne 11. 1. 2024 doručena pouze stěžovateli, ačkoliv byl žalovaný již od 4. 1. 2024 obeznámen s tím, že je stěžovatel zastoupen.

[5] Zástupce stěžovatele následně žalovaného opakovaně žádal, poprvé výzvou ze dne 1. 2. 2024, o doručení rozhodnutí také k jeho rukám. Žalovaný však rozhodnutí zástupci doručil až dne 16. 2. 2024 z důvodu údajně chybějící plné moci u žádost ze dne 1. 2. 2024.

[6] Ze zákona o dočasné ochraně cizinců vyplývá, že je-li účastník řízení zastoupen, doručuje se rozhodnutí ministerstva ve věci dočasné ochrany zástupci i zastoupenému. Právní účinky doručení nastávají doručením zastoupenému. Citované ustanovení však předpokládá, že žalovaný bude doručovat zástupci i zastoupenému současně. S ohledem na skutečnost, že zástupci se v naprosté většině případů doručuje do datové schránky, bývá toto doručení rychlejší než doručování zastoupenému. Zákonodárce se tedy spíše snažil poskytnout účastníkům delší časový prostor k uplatnění jejich práv. Postupem žalovaného, který napadené rozhodnutí doručil zástupci stěžovatele tři dny před uplynutím lhůty k podání žaloby (z nichž dva dny tvořil víkend), byl tak stěžovatel nepřipustně zkrácen na svých zákonných právech. Lhůta pro podání žaloby tedy měla být počítána ode dne, kdy bylo napadené rozhodnutí doručeno zástupci stěžovatele tak, jak stěžovatel žalovaného předem žádal.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že vlivem administrativního pochybení skutečně zástupci stěžovatele nejprve nedoručoval. Přesto však měl za to, že jeho pochybení nemělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Zástupce stěžovatele měl vědět, že pro běh lhůty k podání žaloby je rozhodné, kdy bylo rozhodnutí doručeno stěžovateli samotnému. Navíc měl rozhodnutí k dispozici ještě v této lhůtě a věděl, kdy si měl stěžovatel rozhodnutí převzít. Musel tedy nutně vědět, kdy končí lhůta pro podání žaloby. I přes to ji však podal o 12 dnů později.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud se předně zabýval tím, zda je kasační stížnost přijatelná. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že rozhodoval-li před krajským soudem o věci specializovaný samosoudce a kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud jako nepřijatelnou. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského soudu (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

pokračování

[9] Soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná. Zjistil totiž, že se krajský soud v řízení dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.

[10] Kasační stížnost je proto zároveň i důvodná.

[11] Kasační stížnost míří proti usnesení, kterým krajský soud žalobu v odmítl pro opožděnost. Jediným přípustným kasačním důvodem je proto *nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu* podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Na zákonnost závěru soudu o odmítnutí žaloby pro opožděnost však může mít vliv také shledání jiné vady řízení (rozsudek NSS ze dne 23. 7. 2015, čj. 8 As 36/2015-54, bod 15, či ze dne 15. 10. 2019, čj. 8 Afs 223/2019-26, bod 10). Bylo-li řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí, musí k tomu soud v souladu s § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlídnout z moci úřední.

[12] Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že stěžovatel v souladu s § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. uvedl v žalobě datum, které považuje za den doručení rozhodnutí žalovaného, a to konkrétně 16. 2. 2024. Jak plyne z přípisu na č. l. 10 spisu, krajský soud si k ověření této skutečnosti vyžádal od žalovaného kopii doručanky prokazující doručení napadeného rozhodnutí stěžovateli. Žalovaný v návaznosti na to zaslal napadené rozhodnutí s doložkou právní moci (uvedeno 2. 2. 2024), doručenku, ze které vyplývá, že napadené rozhodnutí bylo zástupci stěžovatele doručeno 16. 2. 2022, a doručenku, ze které vyplývá, že stěžovateli byla dne 11. 1. 2024 doručena výzva k převzetí napadeného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud v návaznosti na to ověřil, že totožné dokumenty jsou založeny také ve správním spise.

[13] Nejvyšší správní soud se v minulosti opakovaně zabýval případy, v nichž byl dán rozpor mezi tvrzením účastníka ohledně data doručení žalobou napadeného rozhodnutí a data doručení plynoucího z podkladů, jež má soud k dispozici. V rozsudku ze dne 12. 8. 2010, čj. 7 Afs 63/2010-65, mimo jiné konstatoval, že je „základním právem účastníků řízení vyjádřit se před rozhodnutím ve věci k zásadním skutkovým okolnostem, na nichž rozhodnutí soudu závisí. Stejně tak je právem účastníků řízení předkládat (navrhovat) soudu důkazní prostředky svědčící jejich skutkovým i právním tvrzením obsaženým v žalobě. [...] Bylo proto naopak povinností krajského soudu, pokud došel k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno (oznámeno) ve skutečnosti v jiný den, než tato výslovně deklarovala v žalobě, aby jí spolu s řádným poučením (§ 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 43 o. s. ř.) umožnil se k této okolnosti vyjádřit a předložit k tomuto svému skutkovému tvrzení relevantní důkazy. Teprve pokud by stěžovatelka na výzvu soudu řádně nerefletovala, a své tvrzení o včasnosti žaloby nepodepřela důkazními návrhy, bylo by na místě její žalobu odmítnout. Tak tomu ale v této věci nebylo. Uvedené pochybení krajského soudu je proto nejen zatíženo vadou v řízení před krajským soudem, ale také ve svém důsledku, jak je přílehlavě poukazováno v kasační stížnosti, porušuje právo stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu ustanovení čl. 36 Listiny.“ (obdobně též rozsudky NSS ze dne 10. 1. 2019, čj. 1 As 382/2018-39, nebo ze dne 27. 2. 2018, čj. 9 As 347/2016-40).

[14] Jestliže tedy žalobce v podané žalobě uvádí bez dalšího jiné datum doručení napadeného rozhodnutí, než vyplývá ze správního spisu či jiných podkladů, a krajský soud za takové situace odmítne žalobu, aniž by dal žalobci možnost vyjádřit se k tomu, je takové

usnesení překvapivé, a proto nezákonné (rozsudek ze dne 18. 7. 2019, čj. 8 As 39/2019-25, bod 10).

[15] Nyní projednávaná věc se od dříve řešených odlišuje tím, že není sporné jen to, kdy bylo příslušné správní rozhodnutí doručeno stěžovateli, ale to, zda pro počátek běhu lhůty postačuje doručení rozhodnutí účastníkovi řízení, pokud je zastoupen (s ohledem na specifické znění § 15a odst. 3 zákona o dočasné ochraně cizinců). Případně jak postupovat, pokud se tyto dva časové okamžiky odlišují.

[16] Závěry plynoucí z citované judikatury však lze vztáhnout i pro tento případ. Podstata zde řešeného sporu je totiž obdobná. Stěžovatel v žalobě uvedl, že napadené rozhodnutí bylo jeho zástupci doručeno 16. 2. 2024. Zjevně tak v souladu s § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tvrdil, že jde o den jeho doručení. Nicméně konkrétní argumentaci stran včasnosti podané žaloby nevznášel, zřejmě proto, že ji považoval za nespornou. Krajský soud následně dospěl k závěru, že dnem určujícím počátek lhůty pro podání žaloby byl 2. 2. 2024 a odmítl ji pro opožděnost. Učinil tak, aniž by účastníkům řízení přdestřel své stanovisko o tom, proč za počátek lhůty pro podání žaloby nepovažoval den doručení napadeného rozhodnutí zástupci stěžovatele, a vyzval jej k vyjádření. To ostatně vedlo i k tomu, že otázkou, zda je rozhodné doručení účastníkovi nebo jeho zástupci, či jiné skutečnosti, se krajský soud nijak nezabýval ani v odůvodnění usnesení.

[17] To vše navíc za situace, ve které skutečnosti týkající se převzetí zastoupení ve správním řízení nebyly postaveny najisto. Již dne 7. 2. 2024 se totiž zástupce stěžovatele domáhal doručení rozhodnutí s ohledem na to, že 4. 1. 2024 sděloval žalovanému převzetí zastoupení, aniž by ve správním spisu bylo takové sdělení založeno. Uvedené však krajský soud v řízení o žalobě nezohlednil, jelikož z jeho spisu vyplývá, že žalobu odmítl pouze na základě dokumentů, které si vyžádal od žalovaného (viz bod [12] výše), nikoliv na základě kompletního správního spisu. Nicméně i z dokumentů zaslaných žalovaným bylo zřejmé, že bylo doručováno i zástupci stěžovatele. Krajský soud se však nijak nevypořádal s tím, jakou má tato okolnost relevanci. V řízení o kasační stížnosti pak žalovaný sdělil, že oznámení o převzetí zastoupení skutečně bylo 4. 1. 2024 doručeno a omylem nebylo do spisu zařazeno.

[18] Krajský soud tak své řízení zatížil vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o odmítnutí žaloby. Výsledek řízení o žalobě byl proto pro jeho účastníky překvapivý. V důsledku toho je veškerá argumentace o včasnosti žaloby vznášena až v řízení o kasační stížnosti, aniž by bylo možné posoudit, jak by se k ní postavil krajský soud. Ten musí nejprve dát stěžovateli (a přiměřeně i žalovanému) možnost vyjádřit se k okolnostem včasnosti žaloby. Na základě toho pak zvážit provedení dokazování a teprve poté znovu posoudit otázku včasnosti žaloby.

[19] Za této situace se Nejvyšší správní soud nemohl dále zabývat argumentací týkající se počátku běhu lhůty pro podání žaloby či ostatními otázkami vznesenými k meritu věci. Tím by se totiž dostal do situace, kdy by nepřezkoumával závěry krajského soudu, ale jeho činnost nahrazoval, což je v zásadě v rozporu s principem řízení o kasační stížnosti (rozsudek sp. zn. 1 As 382/2018, bod 19).

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud z výše uvedeného důvodu dospěl k závěru, že je kasační stížnost důvodná. Napadený rozsudek krajského soudu proto zrušil podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm je v souladu s § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právními závěry uvedenými v tomto rozsudku. V dalším řízení bude na krajském soudu, aby postupoval předestřeným způsobem a znovu posoudil otázku včasnosti žaloby. Pro tyto účely Nejvyšší správní soud pouze nad rámec poznamenává, že výkladem textově shodných ustanovení, jako jsou § 15a odst. 2 a 3 zákona o dočasné ochraně cizinců, který je zásadní pro určení počátku běhu lhůty pro podání žaloby v této věci, se již zabýval (viz rozsudek ze dne ze dne 7. 6. 2021, čj. 1 Azs 41/2021-29, č. 4223/2021 Sb., ve vztahu k § 24a odst. 2 a 3 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu).

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 větou první s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 26. července 2024

Petr Mikeš
předseda senátu